

Ivana Djilas

STOLI

Poznate tisto igro, v kateri je vedno en stol manj, kot je igralcev? In dokler igra glasba, se teče okrog, potem se bori za sedeže? Tako mi živimo. Z občutkom, da so v vsakem trenutku vsi stoli že zasedeni. In da za nas ni več prostora. Natančno en sedež je premalo. V vsakem trenutku, v vsakem krogu igre, ko se s stola premaknemo, se lahko kdo drug usede nanj. In smo polno zaposleni samo s tem, da tečemo, se prerivamo in ohranjamo svoje sedeže. V tej igri je vsak zase. Vsi okrog nas so grožnja. Združevanja, dogovori in strategije v tej igri niso garancija. En stol. En človek. Občutek imamo, da je to poštena igra, vsak ima enake možnosti, vse je odvisno od individualne spretnosti, zagnanosti, vaje, želje po zmagi, pripravljenosti na tveganje, koncentracije, fizične kondicije, tekmovalnosti, neobčutljivosti na zunanje vplive. Ta igra je pravična. Zato nihče, ko se enkrat usede, ne bo odstopil svojega stola in prostovoljno obstal. To je proti pravilom. Za to ni časa. Življenje je prekratko. In ker nismo več del nečesa večjega, se je čas omejil na čas vsakega posameznika. Ni boga, ni raja, ni družine, družbe, razreda, zgodovine, preteklosti. Samo goli zdaj. Obstaja tudi variacija te igre izločanja, gre pa takole: nekdo, ne vemo, kdo, vpraša, koga naj se izloči. Še zmeraj igra vsak zase in na koncu ostane samo eden, ampak zdaj številčnost šteje. In takrat se pravila igre spremenijo. Večina odloča o manjšini. Ampak po kakšnih kriterijih? Na koncu je samo en najboljši, na vrhu, najbogatejši. In je treba izkoristiti vse ostale, da ostaneš sam in edini. Kaj je v tem primeru bolj pametno: izločiti najšibkejši člen ali največjo konkurenco? V tej verziji igre so v najmanjši nevarnosti tisti, ki po ničemer ne izstopajo. Oni se skozi igro preprosto najdlje prebijejo neopazno. In za to napravijo najmanj energije. Zdržijo. Igramo to igro in nas nič ne moti, da zmaga samo eden. Na misel nam ne pride, da bi pogledali, ali je še kje kakšen stol, ki ga lahko dodamo. Ker stoli v tej igri niso naša last, postavil jih je nekdo tretji, Imaginarni. Veliko stvari določa, ta Imaginarni. Včasih mu rečemo kapital, včasih politika, oblast, multinacionalke, velesile, veliki brat, in vedno je nekako neuzrt. Neskončno močan in neskončno

izven nas. Zaradi njega, ki vse vidi in vse razume in ki vleče poteze, ki jih mi ne razumemo, smo nebogljeni in nemočni. Tudi če bi ga hoteli vprašati kaj o smislu tekanja okrog stolov, ne bi vedeli, na kateri naslov naj vprašanje sploh naslovimo. Kaj šele, da bi nam na kraj pameti padlo, da bi se vprašali, kdo je stol na katerem sedimo, izdelal. Na čem je sedel, ko ga je izdeloval? Kdo ga je pripeljal? In kdo si je izmislil pravila igre? Zakaj? Ali kakšen je smisel konca igre, ko en sam sedi na zmagovalnem stolu, ostalih 99 % pa je izločenih? Večino časa smo ujeti med frustracijo tekanja v krogu in prestrašeni, ker ni garancije, da bo uspelo ravno nam. Danes nas ni več, kot je predvidevala Meta, manj nas je. Mi smo eden po eden in vsak od nas je zase. Trdno verjamemo, da bo ravno nam uspelo in da nam to pripada, da smo si zaslužili. Da ima ravno nas ta Imaginarni posebej rad. In ko kaj dosežemo, ohranjamo svoje težko pridobljene pozicije na vse načine. Ne pristajamo na nič manj, kot že imamo. Samo rast. Samo gospodarska rast. Samo večje bogastvo, več avtomobilske opreme, več letenja z letali na dopuste, bolj polni nakupovalni vozički, več zavržene hrane, več splakovanja stranišč s pitno vodo. Manj težkega in umazanega dela, manj odrekovanja. In hitreje, še raje vse takoj. Čim daljše življenje in čim mlajša telesa. In vsak poskus kakšne druge skupine, da razširi svoje pravice, nas ogroža. Male roke na Kitajskem ne morejo dobiti delavskih pravic, ženske ne morejo dobiti več oblasti, mladi dela, istospolno usmerjeni ne morejo posvajati otrok, begunci se ne morejo nastaniti v naših mestih, lačnih ne moremo nahraniti, Afričani ne morejo obdržati svoje rude, Iračani pa ne svoje nafte, ozračje nima pravice zahtevati manj izpušnih plinov, nihče več zasebnosti. Kaj bi potem ostalo nam? Čemu vse bi se morali odpovedati? Mi smo navajeni. Nam je obljubljeno. Pripada nam. Da, Meta, več nas je, a spet manj.